

حق الوکاله و حق المشاوره در ایران و در فرانسه

دکتر ابوالقاسم تفضلی

متجاوز از ۵۵ سال از تاریخ اخذ پروانه وکالت می‌گذرد که سی و چند سال آخر آن را منحصرًا بکار مشاوره حقوقی پرداخته‌ام در این مدت طولانی متأسفانه به این نتیجه رسیده‌ام که اکثریت قریب باتفاق هم میهنانی که برای کار وکالتی و بخصوص مشاوره حقوقی به وکلای دادگستری (یا لاقبل به نویسنده) مراجعه می‌کنند، برای دانش و تجربه، حیثیت اجتماعی و دقت و صرف وقت وکیل ارزشی قائل نیستند و اگر قرار پرداخت حق الوکاله یا حق المشاوره‌ای می‌گذارند و امضا می‌کنند و استثنائاً مبلغی بابت پیش پرداخت می‌پردازند، غالباً از پرداخت بقیه آن خودداری می‌کنند.

بنظر مخلص چنین می‌نماید که این رفتار و روش نامطلوب و غیر منطقی دلایل متعددی دارد از جمله:

۱- مراجعین به وکلای دادگستری فراموش می‌کنند یا به ظاهر چنین می‌نمایانند که نمی‌دانند وکیل

دادگستری حداقل بیست سال تحصیل و چند سال

کارآموزی کرده تا توانسته است پروانه وکالت بگیرد، و

چون وکالت دادگستری بر خلاف مشاغل دولتی که هر

کارمندی حقوق ماهانه‌ای دریافت می‌دارد، حرفه‌ای است

آزاد که تنها سرمایه‌اش علم و دانش و تجربه و وقتی است

که برای شنیدن توضیحات مراجعه‌کننده و مطالعه اسناد

اوراق و مدارک ارائه شده و رجوع به دفاتر و دادگاهها و

ادارات و نوشتن لوایح صرف می‌کند. بنابراین فقط با

دریافت حق الوکاله یا حق المشاوره است که می‌تواند

هزینه زندگی حال و آینده خود را تأمین کند.

درآمد سالانه معروفترین وکیل فرانسه

معادل هشتاد درصد درآمد کل وکلای

دادگستری فرانسه است

۲- غالب مردمان، خواه بازرگانان و صاحبان صنایع و مالکین و مدیران شرکتهای، خواه مردم عادی، ضرورتی

نمی‌بینند که قبل از انجام معامله یا عقد قراردادی، از جمله قرارداد خرید و فروش و اجاره املاک، در مقابل

پرداخت حق المشاوره مختصری از نظر مشورتی و اطلاعات حقوقی یک وکیل یا مشاور حقوقی استفاده کنند.

این گروه از معامله‌گران غالباً گفته‌ها، توجیه‌ها و بیع نامه‌های چاپی یا نوشته شده صاحبان بنگاه‌های معاملات

ملکی و دفاتر اسناد رسمی یا دلالان و واسطه‌های حرفه‌ای را کافی میدانند و پس از امضای اسناد معامله حق

الزحمه آنها را می‌پردازند، اما همین افراد وقتی به علت اشتباه عمدی یا غیر عمدی در تنظیم بیع نامه‌ها و

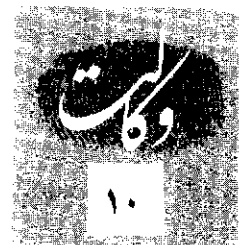
قراردادهای امضا شده اختلافی با طرف معامله پیدا می‌کنند، برای چاره‌جویی به وکیل دادگستری یا مشاور

حقوقی رجوع می‌کنند و از آنها توقع دارند که اشتباهشان را مرتفع کرده و یا پس از اخذ حکم قطعی و اجرای آن

حق الوکاله‌ای دریافت دارند. از پرداخت حق المشاوره و حق الوکاله هم اکراه دارند. اگر امار دقیقی وجود

میداشت معلوم می‌شد که اکثر پرونده‌های مربوط به معاملات غیر معقول که در دادگاههای مطرح شده و می‌شود

به مبنای قراردادهای بیع نامه‌هایی است که بدون دخالت وکیل حرفه‌ای یا مشاوره حقوقی با تجربه بوسیله

مجموع وکلای دادگستری فرانسه ۴۰۸۴۹ نفر است که حدود / ۱۷۰۰۰ نفر آنها در پاریس به کار اشتغال دارند

بنگاه‌های معاملات ملکی تنظیم شده است و بنگاه هم حق الزحمه یا دلالتی خود را نقداً از طرف معامله گرفته است.

۳- اصولاً جامعه ما با فرهنگ وکیل و مشاور حقوقی هنوز آشنا نشده است زیرا در طول قرن‌ها، اختلافات و مرافعات مردم بوسیله بزرگترهای خانواده و یا صنعت و حرفه مربوطه (ریش سفیدان) بصورت کدخدانمشی، یا بوسیله یک حاکم شرع حل و فصل می‌شده و وکیل و مشاور حقوقی نقشی در راهنمایی و همراهی اصحاب دعوی و رفع اختلافات آنها نداشته است.

به عبارتی دیگر ما عنوان و نقش وکیل دادگستری و کانون وکلای را از غرب گرفته‌ایم که قرن‌هاست با عنوان و حرفه وکالت آشناست (۱) و نباید توقع داشته باشیم که مردم ما هم ظرف چهل یا پنجاه سال با فرهنگ غرب در خصوص ضرورت مشورت با متخصص حقوقی و قانون آشنا شده باشند.

با این مقدمه، مقاله‌ای را که چندی قبل درباره میزان درآمد وکلای دادگستری فرانسه در مجله پرتیراژ "لویوان" (Le point) چاپ پاریس منتشر شده است ترجمه کرده و برای اطلاع خوانندگان گرامی فصلنامه "وکالت" بنظر میرساند:

با وجود تفاوت زیادی که بین درآمد وکلای دادگستری فرانسه وجود دارد همچنان، این حرفه پر تلاش و پویا خواستاران و داوطلبان بسیار دارد و به میزان درآمد وکلا افزوده می‌شود.

مبلغ متوسط درآمد خالص یک وکیل دادگستری معادل ۴۷/۴۰۹ یورو (معادل تقریبی ۵۰ میلیون تومان) در سال است. این درآمد شامل وکلای مدافع متخصص در دعوی کیفری و دعوی حقوقی و رفع اختلافات خانوادگی و حقوقی و تخلفات رانندگی و مشاوره‌های حقوقی است. البته درآمد مشاورین حقوقی برجسته و صاحب‌عنوانی که موکلین ثابتی در بین صاحبان صنایع و شرکت‌های بزرگ دارند، قابل‌قیاس با وکلای مدافع عادی نیست.

هر سال بطور متوسط ۲۰۰۰ کارآموز برای اخذ پروانه وکالت ادای می‌کنند. هر چند که در سالهای اولیه شروع بوکالت، پیدا کردن کاری در یک مؤسسه بزرگ حقوقی یا تأسیس یک دفتر وکالت مستقل، برای وکلای جوان، آسان نیست.

یک وکیل تازه کار در پاریس حداکثر ۲۸۰۰ یورو (معادل تقریبی ۲/۸۰۰/۰۰۰ تومان) ماهانه درآمد دارد که پس از پرداخت مالیات و عوارض کانون و غیره، مبلغ ۱۷۰۰ یورو خالص برایش باقی می‌ماند.

از مجموع ۴۰۸۴۹ وکیل دادگستری در ۱۸۰ کانون وکلای فرانسه، حدود ۱۷۰۰۰ نفر آنها در پاریس اشتغال دارند، درآمد متوسط وکلای عضو کانون پاریس که در حدود ۸۲/۷۰۹ یورو در سال بوده است، ظرف سه سال گذشته ۲۳/۷۳٪ افزایش یافته است.

در چهار سال گذشته، تعداد وکلای که درآمد آنها بیش از ۳۰۰/۰۰۰ یورو (سیصد میلیون تومان) در سال بوده است، تقریباً دو برابر شده است.

در سال ۲۰۰۳ تعداد این قبیل وکلای ۶۳۴ نفر بوده است حال آنکه در سال ۱۹۹۹ از ۳۴۹ نفر تجاوز نمی کرده

است. اما بموجب آماریکه کانون وکلای پاریس تهیه کرده است. تعداد وکلای که درآمد سالانه آنها بین ۱۲/۰۰۰ تا ۳۰۰/۰۰۰ یورو بوده است کمی کاهش داشته و از ۱۱۴۳ نفر به ۹۶۱ نفر تقلیل یافته است کانون وکلای پاریس در تشخیص درآمد سالانه وکلای عضو این کانون آنها را به چهار گروه تقسیم کرده است:

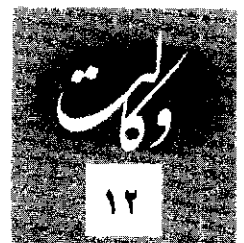
یک چهارم درآمد سالانه گروه اول بین ۸۲/۸۰۰ و ۴/۴۳۷/۴۰۰ یورو است یک چهارم دوم درآمد سالانه شان بین ۴۲/۴۰۰ و ۸۲/۸۰۰ یورو می باشد

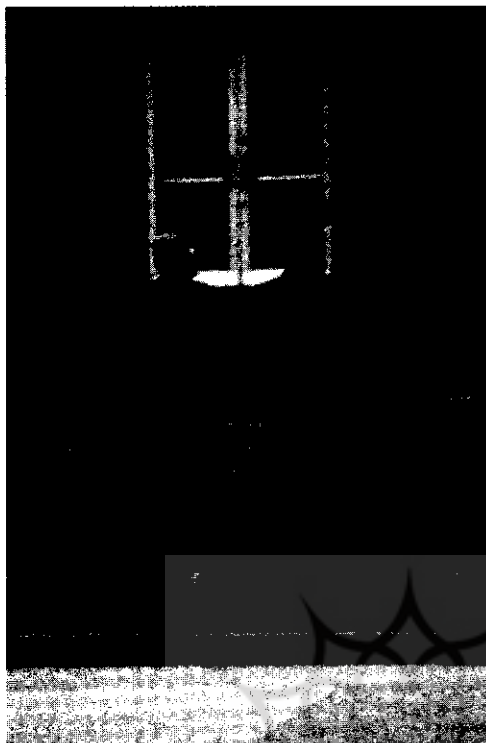
درآمد سالانه گروه سوم، بین ۲۴/۸۰۰ تا ۴۲/۴۰۰ یورو است و بالاخره گروه چهارم که شامل کارآموزان و وکلای تازه کار می شود درآمد سالانه شان از ۲۴/۸۰۰ یورو تجاوز نمی کند.

وکلای جوان و تازه کاری که پروانه آنها برای شهرک های اطراف پاریس صادر می شود، از نظر درآمد مشکلات زیادی دارند. زیرا امکان اینکه موکل و مشتری ثروتمند یا پرونده هایی مهم پیدا کنند وجود ندارد و غالباً با حق الوکاله ثابتی که از بودجه شهرداری یا دولت برای دفاع در پرونده های معاضدتی به آنها پرداخت می شود مجبورند به کار مشغول شوند. میزان این حق الوکاله ۳۰۰ یورو (حدود ۳۰۰۰۰۰ هزار تومان) برای هر پرونده است و گاهی در هر روز پنج پرونده از این قبیل به آنها ارجاع می شود (۲) در شهرستان های دیگر فرانسه، بیشترین درآمد عاید وکلای می شود که بعنوان مشاور حقوقی برای بازرگانان جوان و صاحبان صنایع انتخاب می شوند. و معمولاً تعداد زیادی از وکلای تازه کار و جوان را در دفاتر وکالت خود به عنوان همکار می پذیرند. معروفترین این وکلای بنام "میشل بنیشو" (Michel Benichou) است که رئیس سابق کانون وکلای شهر "گرونوبل" (Gronoble) و رئیس فعلی شورای عالی کانون وکلای فرانسه است. این وکیل دادگستری با بیش از یک سوم از ۲۳/۰۰۰ وکیل شهرستانی فرانسه همکاری دارد که عایدی سالانه هر یک از آنها ۴۴/۹۳۳ یورو بالغ می شود سال های ۲۰۰۲ و ۲۰۰۳ برای "بنیشو" و همکاران او همراه با درآمدهای کلانی بوده اما در سال جاری ۲۰۰۴ این درآمد کمی تقلیل یافته است. یکی بعلت تورم و دیگری بسبب آنکه طرفین دعوی ترجیح می دهند اختلافات مالی خود را از طریق شرکتهای بیمه یا مذاکرات دو جانبه بصورت دوستانه حل و فصل کنند. به اضافه غالب بازرگانان و صاحبان صنایع و شرکتهای ترجیح می دهند مطالبات خود را هر چه زودتر با مبلغی کمتر وصول کنند تا مجبور نشوند مبلغ هنگفتی بابت هزینه دادرسی و حق الوکاله وکیل بپردازند و مدتی طولانی منتظر رأی دادگاه و اجرای آن بمانند.

یکی از معروفترین و پر درآمدترین وکلای امروز فرانسه "استاد متزن" هست که حق المشاوره او ساعتی ۴۵۰ یورو (معادل ۴۵۰ هزار تومان) است و شرکتهای بزرگی مثل (ELF) و (URBA) و (Michelin) و بانک (Gredt Lionmais) جزء مشتریان ثابت او هستند.

درآمد متوسط سالانه وکلای عضو کانون پاریس حدود ۸۵ میلیون تومان در سال است

در آمد سالانه او در ۲۰۰۳ معادل ۸۰٪ کل درآمد وکلا و مشاورین حقوقی فرانسه بوده است.

درآمد سالانه موسسه حقوقی "ژان میشل داروآ" ۲۶ میلیون یورو (معادل ۲۶ میلیارد تومان در سال بوده است).

تخصص این وکیل و مشاور حقوقی در تنظیم قراردادهای چند میلیاردی برای بزرگترین شرکتها و موسسات مالی فرانسه بوده است ۲۲ وکیل و مشاور حقوقی معروف با او همکاری دارند که درآمد متوسط سالانه هر یک از آنها بالغ بر ۸۶۲/۰۰۰ یورو (معادل ۸۶۲ میلیون تومان) می باشد.

وکیل پر درآمد دیگر فرانسه "ژان دنیس بگردن" هست که درآمد سالانه دفتر وکالت او ۴۰ میلیون یورو (معادل ۴ میلیارد تومان است).

موسسه حقوقی این وکیل با ۵۰ نفر همکارانش در سال ۱۹۶۶ تاسیس شده و حق المشاوره او در هر ساعت بین ۲۵۰ تا ۵۵۰ یورو (۲۵۰ تا ۵۵۰ هزار تومان) می باشد. تخصص این وکیل و همکاران او تنظیم قراردادهای بین شرکتهای بزرگ فرانسوی و چند ملیتی است.

پی نوشت ها:

سوال- آیا امکان تهیه و انتشار چنین آماری از طرف کانون وکلای تهران یا سایر شهرستان های ایران هست تا بتوان درآمد متوسط ناچیز وکلای ایران را با فرانسه مقایسه کرد؟

(۱) رجوع کنید به کتاب "اسرار دفاع" ترجمه دکتر ابوالقاسم تفضلی، چاپ سوم، کتابخانه گنج دانش ۱۳۸۰ صفحه ۱۷

(۲) ای کاش چنین حق الوکاله ای برای وکلای جوان معاضدتی یا شهرستان های کوچک و کم جمعیت ایران هم پرداخت می شد.